Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 14ης Μαρτίου 2013 *

«Κοινή γεωργική πολιτική — Κανονισμός (ΕΚ) 73/2009 — Άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2 — Διαφοροποίηση των άμεσων ενισχύσεων που χορηγούνται στους γεωργούς — Συμπληρωματική μείωση των ποσών των άμεσων ενισχύσεων — Κύρος — Αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης — Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων»

Στην υπόθεση C-545/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Frankfurt (Oder) (Γερμανία) με απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Οκτωβρίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

Agrargenossenschaft Neuzelle eG

κατά

Landrat des Landkreises Oder-Spree,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan (εισηγητή) και A. Prechal, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 28ης Νοεμβρίου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο Agrargenossenschaft Neuzelle eG, εκπροσωπούμενος από τους U. Karpenstein και C. Johann, Rechtsanwälte,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Ε. Λευτεριώτου και Α. Βασιλοπούλου,

— το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από τον E. Sitbon και την Z. Kupčová,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους P. Rossi και B. Schima,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά το κύρος του άρθρου 7, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού (ΕΚ) 73/2009 του Συμβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 2009 , σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) 1290/2005, (ΕΚ) 247/2006, (ΕΚ) 378/2007 και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 (ΕΕ L 30, σ. 16).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Agrargenossenschaft Neuzelle eG (στο εξής: Agrargenossenschaft Neuzelle) και του Landrat des Landkreises Oder-Spree (στο εξής: Landrat) σχετικά με τη μείωση, βάσει της διαφοροποιήσεως, των άμεσων πληρωμών που της χορηγήθηκαν για το έτος 2009.

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1782/2003

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 5, 21 και 22 του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) 2019/93, (ΕΚ) 1452/2001, (ΕΚ) 1453/2001, (ΕΚ) 1454/2001, (ΕΚ) 1868/94, (ΕΚ) 1251/1999, (ΕΚ) 1254/1999, (ΕΚ) 1673/2000, (ΕΟΚ) 2358/71 και (ΕΚ) 2529/2001 (ΕΕ L 270, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1009/2008 του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2008 (ΕΕ L 276, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1782/2003), είχαν ως εξής:

«(5) Προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη ισορροπία ανάμεσα στα μέσα άσκησης πολιτικής με στόχο την περαιτέρω προώθηση της αειφόρου γεωργίας και στην αγροτική ανάπτυξη, θα πρέπει να εισαχθεί για όλη την Κοινότητα ένα σύστημα σταδιακής μείωσης των άμεσων ενισχύσεων για την περίοδο 2005-2012. Όλες οι άμεσες ενισχύσεις, που υπερβαίνουν ορισμένα ποσά, θα πρέπει να μειωθούν κατά ορισμένα ποσοστά ετησίως. Οι οικονομίες που θα πραγματοποιηθούν θα πρέπει να χρησιμεύσουν για τη χρηματοδότηση μέτρων στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης και να κατανέμονται μεταξύ των κρατών μελών βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που θα καθορισθούν. Ωστόσο, είναι σκόπιμο να ορισθεί ότι ένα συγκεκριμένο ποσοστό των ποσών αυτών θα πρέπει να παραμένει στα κράτη μέλη όπου γεννάται. Μέχρι το 2005, τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν προαιρετικά την ισχύουσα διαφοροποίηση με βάση τον κανονισμό (ΕΚ) 1259/1999, της 17ης Μαΐου 1999, σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής [...].

[...]

(21) Τα καθεστώτα στήριξης στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής προβλέπουν άμεση στήριξη του εισοδήματος, ιδιαίτερα προκειμένου να εξασφαλισθεί ένα ικανοποιητικό επίπεδο ζωής για τη γεωργική κοινότητα. Ο στόχος αυτός συνδέεται στενά με τη συντήρηση των γεωργικών

περιοχών. Προκειμένου να αποφευχθεί η ανορθολογική κατανομή των κοινοτικών κονδυλίων, δεν θα πρέπει να παρέχονται ενισχύσεις στους γεωργούς εκείνους που δημιούργησαν τεχνητά τις συνθήκες που απαιτούνται για να λάβουν τέτοιες ενισχύσεις.

(22) Τα κοινά καθεστώτα στήριξης πρέπει να προσαρμόζονται στις εξελίξεις, εν ανάγκη εντός στενών χρονικών ορίων. Οι δικαιούχοι δεν δύνανται, συνεπώς, να επαφίενται στο γεγονός ότι οι συνθήκες στήριξης θα παραμείνουν αμετάβλητες και θα πρέπει να είναι έτοιμοι για πιθανή αναθεώρηση των καθεστώτων με βάση τις εξελίξεις στην αγορά.»

4 Το άρθρο 10 του κανονισμού 1782/2003, με τίτλο «Διαφοροποίηση», προέβλεπε στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Όλα τα ποσά των άμεσων ενισχύσεων που χορηγούνται στον γεωργό σε ένα δεδομένο κράτος μέλος μειώνονται για κάθε χρονιά μέχρι το 2012 κατά τα αντίστοιχα ποσοστά:

[...]

— 2009: 5 %,

— 2010: 5 %,

— 2011: 5 %,

— 2012: 5 %.

2. Τα ποσά που προκύπτουν από την εφαρμογή των μειώσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 1, μετά την αφαίρεση των συνολικών ποσών που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ, διατίθενται ως πρόσθετη κοινοτική στήριξη για μέτρα στα πλαίσια του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης, που χρηματοδοτείται από το «Τμήμα Εγγυήσεων» του ΕΓΤΠΕ [Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων] σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 1257/1999.»

5 Το άρθρο 30 του ιδίου κανονισμού, με τίτλο «Αναθεώρηση», όριζε τα εξής:

«Τα καθεστώτα στήριξης που αναφέρονται στο παράρτημα Ι εφαρμόζονται με την επιφύλαξη πιθανής αναθεώρησης ανά πάσα στιγμή, υπό το πρίσμα των εξελίξεων στην αγορά και την κατάσταση του προϋπολογισμού.»

6 Συναφώς, το παράρτημα Ι του εν λόγω κανονισμού περιείχε τον «κατάλογο καθεστώτων στήριξης που ανταποκρίνονται στα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο 1».

Ο κανονισμός 73/2009

7 Ο κανονισμός 73/2009, εφαρμοστέος από την 1η Ιανουαρίου 2009 δυνάμει του άρθρου 149, κατάργησε τον κανονισμό 1782/2003 υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 146 και θέσπισε νέο σύστημα υποχρεωτικής διαφοροποιήσεως.

8 Συναφώς, οι αιτιολογικές σκέψεις 8 έως 11 του κανονισμού αυτού αναφέρουν τα εξής:

«(8) Προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερη ισορροπία μεταξύ των μέσων άσκησης πολιτικής για την προώθηση της αειφόρου γεωργίας και εκείνων που αποσκοπούν στην προαγωγή της αγροτικής ανάπτυξης, θεσπίσθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003 ένα σύστημα υποχρεωτικής σταδιακής μείωσης των άμεσων ενισχύσεων (“διαφοροποίηση”). Το σύστημα αυτό θα πρέπει να διατηρηθεί και να περιλάβει την εξαίρεση των άμεσων ενισχύσεων ύψους έως 5 000 ευρώ.

(9) Οι οικονομίες που πραγματοποιούνται μέσω της διαφοροποίησης χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση μέτρων στο πλαίσιο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης. Από την έκδοση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 και μετά, ο γεωργικός τομέας αντιμετωπίζει νέες και δύσκολες προκλήσεις, όπως η αλλαγή του κλίματος, και η αυξανόμενη σημασία της βιοενέργειας, καθώς και η ανάγκη καλύτερης διαχείρισης των υδάτων και αποτελεσματικότερης προστασίας της βιοποικιλότητας. Η Κοινότητα, ως συμβαλλόμενο μέρος του Πρωτοκόλλου του Κιότο […], κλήθηκε να αναπροσαρμόσει τις πολιτικές της, λαμβάνοντας υπόψη της τους προβληματισμούς σχετικά με την αλλαγή του κλίματος. Εξάλλου, λόγω των σοβαρών προβλημάτων που σχετίζονται με τη λειψυδρία και την ξηρασία, το Συμβούλιο, στα συμπεράσματά του για τη λειψυδρία και τις ξηρασίες της 30ής Οκτωβρίου 2007, έκρινε ότι θα πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή στα θέματα διαχείρισης των υδάτων στη γεωργία. Εξάλλου, στα συμπεράσματά του για την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας της 18ης Δεκεμβρίου 2006 τόνισε ότι η προστασία της βιοποικιλότητας εξακολουθεί να αποτελεί πολύ μεγάλη πρόκληση και, ενώ έχει συντελεσθεί σημαντική πρόοδος, η επίτευξη του στόχου βιοποικιλότητας της Κοινότητας έως το 2010 θα απαιτήσει πρόσθετη προσπάθεια. Επιπλέον, αφού η καινοτομία μπορεί ιδίως να συμβάλει στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, προϊόντων και διαδικασιών, θα πρέπει κατά συνέπεια να στηρίξει τις προσπάθειες αντιμετώπισης των νέων αυτών προκλήσεων. Η λήξη του καθεστώτος γαλακτοκομικών ποσοστώσεων το 2015 δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2007 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα […] θα απαιτήσει ειδικές προσπάθειες από την πλευρά των παραγωγών γαλακτοκομικών προϊόντων προκειμένου να προσαρμοσθούν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, ιδίως στις μειονεκτικές περιοχές. Είναι συνεπώς σκόπιμο να χαρακτηρισθεί και η συγκεκριμένη αυτή κατάσταση ως νέα πρόκληση την οποία θα πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τα κράτη μέλη προκειμένου να εξασφαλίσουν την “ομαλή προσγείωση” των γαλακτοκομικών τομέων τους.

(10) Η Κοινότητα αναγνωρίζει την ανάγκη αντιμετώπισης των νέων αυτών προκλήσεων στο πλαίσιο των πολιτικών της. Στον γεωργικό τομέα, τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης που εγκρίθηκαν δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005 του Συμβουλίου της 20ής Σεπτεμβρίου 2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) […] ενδείκνυνται ως μέσο για την αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων. Για να μπορέσουν τα κράτη μέλη να αναθεωρήσουν αναλόγως τα οικεία προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης χωρίς να αναγκασθούν να μειώσουν τις τρέχουσες δραστηριότητές τους αγροτικής ανάπτυξης σε άλλους τομείς, χρειάζονται συμπληρωματικοί χρηματοδοτικοί πόροι. Ωστόσο, στις δημοσιονομικές προοπτικές για την περίοδο 2007-2013, δεν προβλέπονται οι αναγκαίοι χρηματοδοτικοί πόροι για την απαιτούμενη ενίσχυση της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης της Κοινότητας. Επομένως, μεγάλο μέρος της αναγκαίας χρηματοδότησης θα πρέπει να κινητοποιηθεί με τη σταδιακή επιτάχυνση της μείωσης των άμεσων ενισχύσεων μέσω της διαφοροποίησης.

(11) Η κατανομή της άμεσης εισοδηματικής στήριξης μεταξύ των γεωργών χαρακτηρίζεται από τη χορήγηση πολυαρίθμων ενισχύσεων σε σχετικά μικρό αριθμό μεγάλων δικαιούχων. Είναι σαφές ότι οι μεγάλοι δικαιούχοι δεν χρειάζονται το ίδιο επίπεδο ενιαίας στήριξης για να επιτευχθεί ο στόχος της εισοδηματικής στήριξης. Επιπλέον, χάρη στις δυνατότητες προσαρμογής τους, οι δικαιούχοι αυτοί μπορούν ευκολότερα να λειτουργήσουν με χαμηλότερα επίπεδα ενιαίας στήριξης. Επομένως, είναι δίκαιο να αναμένεται από τους γεωργούς που λαμβάνουν μεγάλα ποσά στήριξης να συμβάλουν ιδιαίτερα στη χρηματοδότηση των μέτρων αγροτικής ανάπτυξης που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων. Χρειάζεται έτσι να θεσπισθεί ένας μηχανισμός για σημαντικότερη μείωση των μεγαλύτερων ενισχύσεων. Τα ποσά που θα προκύψουν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης.»

9 Ο κανονισμός 73/2009, κατά το γράμμα του άρθρου 1, θεσπίζει μεταξύ άλλων «κοινούς κανόνες για τις άμεσες ενισχύσεις».

10 Το άρθρο 2 του ιδίου κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) "γεωργός": φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ή ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων, ανεξαρτήτως της νομικής ιδιότητας που αποδίδει το εθνικό δίκαιο στην ομάδα και τα μέλη της, του οποίου η εκμετάλλευση βρίσκεται στην επικράτεια της Κοινότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο [299 ΕΚ], και το οποίο ασκεί γεωργική δραστηριότητα,

[...]

δ) "άμεση ενίσχυση": η πληρωμή που καταβάλλεται απευθείας στον γεωργό στο πλαίσιο καθεστώτος εισοδηματικής στήριξης που αναφέρεται στο Παράρτημα Ι,

[...]

η) "γεωργική έκταση": οποιαδήποτε έκταση αρόσιμης γης, μόνιμων βοσκοτόπων και μόνιμων καλλιεργειών.»

11 Το άρθρο 7 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Διαφοροποίηση», προβλέπει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Τα ποσά άμεσων ενισχύσεων που χορηγούνται σε γεωργό για ένα συγκεκριμένο ημερολογιακό έτος και υπερβαίνουν [τα] 5 000 [ευρώ] μειώνονται για κάθε έτος έως το 2012 κατά τα ακόλουθα ποσοστά:

α) 2009: 7 %,

β) 2010: 8 %,

γ) 2011: 9 %,

δ) 2012: 10 %.

2. Οι μειώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 αυξάνονται κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες όσον αφορά τα ποσά που υπερβαίνουν τα 300 000 ευρώ.»

12 Το άρθρο 9 του κανονισμού 73/2009, με τίτλο «Ποσά που προκύπτουν από τη διαφοροποίηση», έχει ως εξής στην παράγραφο 1:

«Τα ποσά που προκύπτουν από την εφαρμογή των μειώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 7 του παρόντος κανονισμού, σε κάθε κράτος μέλος πλην των νέων κρατών μελών, διατίθενται ως πρόσθετη κοινοτική στήριξη για μέτρα δυνάμει του προγραμματισμού αγροτικής ανάπτυξης τα οποία χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1698/2005, σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στο παρόν άρθρο.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

13 Από την περί παραπομπής απόφαση προκύπτει ότι ο Agrargenossenschaft Neuzell, όπως ο ίδιος ανέφερε, είναι γεωργικός συνεταιρισμός γερμανικού δικαίου, ο οποίος δραστηριοποιείται στους τομείς της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Αριθμεί 119 μέλη και απασχολεί 123 μισθωτούς.

14 Κατόπιν αιτήσεως που ο εν λόγω συνεταιρισμός υπέβαλε στις 12 Μαΐου 2009, ο Landrat του χορήγησε, με απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2009, το ποσό των 1 461 037,51 ευρώ δυνάμει του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης για το έτος 2009, υπό την ιδιότητά του του γεωργού κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α', του κανονισμού 73/2009. Κατά την περί παραπομπής απόφαση, ο Landrat, λαμβανομένης υπόψη της συγκεκριμένης εκτάσεως και της μέσης αξίας των δικαιωμάτων ενίσχυσης, όπως αυτή προκύπτει από το άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2, του ιδίου κανονισμού, μείωσε κατά 166 701,26 ευρώ το ποσό που είχε προσωρινώς καθοριστεί σε 1 627 738,77 ευρώ.

15 Με απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2010, ο Landrat απέρριψε την ένσταση που άσκησε ο Agrargenossenschaft Neuzelle κατά της εν λόγω αποφάσεως περί μειώσεως των δικαιωμάτων του και η οποία έβαλε μόνο κατά της εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 73/2009.

16 Στις 22 Μαρτίου 2010 ο Agrargenossenschaft Neuzelle άσκησε προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht Frankfurt (Oder), ζητώντας την καταβολή συμπληρωματικού ποσού 85 564,33 ευρώ δυνάμει του καθεστώτος ενιαίας ενισχύσεως για το έτος 2009.

17 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η έκβαση της υποθέσεως της κύριας δίκης εξαρτάται, πρώτον, από την απάντηση στο ερώτημα αν το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 73/2009 είναι έγκυρο υπό το πρίσμα της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, στο μέτρο που προβλέπει, για τα έτη 2009 έως 2012, υψηλότερα ποσοστά μειώσεως των άμεσων ενισχύσεων από εκείνα που προβλέπονταν από το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003.

18 Η εν λόγω έκβαση εξαρτάται, δεύτερον, από το κύρος του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 73/2009 έναντι της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων που προβλέπει το άρθρο 40, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, κατά το οποίο η κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών πρέπει να αποκλείει κάθε διάκριση μεταξύ παραγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

19 Συγκεκριμένα, αφενός, το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 73/2009 μπορεί να συνεπάγεται αδικαιολόγητη διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των γεωργών που εκμεταλλεύονται σημαντική γεωργική έκταση σε σχέση με αυτούς που εκμεταλλεύονται μικρή έκταση. Αφετέρου, η διάταξη αυτή περιάγει σε μειονεκτική θέση τους γεωργούς που ασκούν τη δραστηριότητά τους σε συνεργασία με άλλους γεωργούς, όπως συμβαίνει με τους γεωργικούς συνεταιρισμούς γερμανικού δικαίου, οι οποίοι αποτελούν «ομάδες», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α', του ιδίου κανονισμού, αντίθετα προς τους γεωργούς που οργανώνονται χωρίς να καταφεύγουν σε εταιρικές δομές, βάσει συμφωνιών μικρότερης εμβέλειας, επωφελούμενοι ταυτόχρονα παρόμοιων συνεργιών σε οικονομικό επίπεδο. Πράγματι, οι εν λόγω συνεταιρισμοί επιτυγχάνουν ευκολότερα το ποσό άμεσων ενισχύσεων που προβλέπει το εν λόγω άρθρο 7, παράγραφος 2, πέραν του οποίου τα ποσοστά μειώσεων αυξάνουν.

20 Επιπλέον, ο νομοθέτης της Ένωσης απάλλαξε τις γαλλικού δικαίου Groupements agricoles d'exploitation en commun (γεωργικές ομάδες κοινής εκμεταλλεύσεως, στο εξής: GAEC) από την εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 73/2009. Όπως ο Agrargenossengchaft Neuzelle επισημαίνει με τις γραπτές παρατηρήσεις του, κατά την έκδοση του εν λόγω κανονισμού, στα πρακτικά του Συμβουλίου περιελήφθη «δήλωση της Επιτροπής αφορώσα την εφαρμογή της διαφοροποιήσεως και της δημοσιονομικής πειθαρχίας στις [GAEC] (άρθρο 12 "Πρόσθετη ενίσχυση" του κανονισμού [...] 1782/2003)» (έγγραφο του Συμβουλίου 5263/09 ADD 1, της 15ης Ιανουαρίου 2009), διατυπωθείσα ως εξής:

«Η Επιτροπή υπενθυμίζει τις αρχές που συνιστούν τη βάση της δηλώσεως στην οποία προέβη κατά την έκδοση του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003, σύμφωνα με τις οποίες, κατ' αυτήν, εκάστη των εκμεταλλεύσεων που αποτελεί μέρος μιας GAEC [...], όπως έχει καθιερωθεί από τον γαλλικό αγροτικό κώδικα, θεωρείται, στο πλαίσιο του μηχανισμού δημοσιονομικής πειθαρχίας, ως ένας μόνον φορέας εκμετάλλευσης για την εφαρμογή τόσο του προβλεπόμενου σε περίπτωση διαφοροποιήσεως πρόσθετου ποσού ενίσχυσης όσο και των ατελειών.»

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Frankfurt (Oder) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Είναι έγκυρο το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού [...] 73/2009 [...] καθόσον αυτό προβλέπει για τα έτη 2009 έως 2012 μείωση των ποσών αμέσων ενισχύσεων κατά ποσοστό ανώτερο του 5 %;

2) Είναι έγκυρο το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού [...] 73/2009 [...];»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

22 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 73/2009 είναι έγκυρο υπό το πρίσμα της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης στο μέτρο που, για τα έτη 2009 έως 2012, προβλέπει πρόσθετη μείωση των αμέσων ενισχύσεων σε σχέση με τα ποσά που καθορίζονται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003.

23 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης συγκαταλέγεται μεταξύ των θεμελιωδών αρχών της Ένωσης (βλ. αποφάσεις της 5ης Μαΐου 1981, 112/80, Dürbeck, Συλλογή 1981, σ. 1095, σκέψη 48· της 24ης Μαρτίου 2011, C-369/09 P, ISD Polska, Συλλογή 2011, σ. I-2011, σκέψη 122, καθώς και της 26ης Ιουνίου 2012, C-335/09 P, Πολωνία κατά Επιτροπής, σκέψη 180).

24 Το δικαίωμα επικλήσεως της εν λόγω αρχής παρέχεται σε κάθε πρόσωπο στο οποίο ένα όργανο της Ένωσης δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 11ης Μαρτίου 1987, 265/85, Van den Bergh en Jurgens και Van Dijk Food Products (Lopik) κατά ΕΟΚ, Συλλογή 1987, σ. 1155, σκέψη 44· προμνησθείσα απόφαση ISD Polska, σκέψη 123, καθώς και απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, C-426/10 P, Bell & Ross κατά ΓΕΕΑ, Συλλογή 2011, σ. I-8849, σκέψη 56).

25 Αποτελούν διαβεβαιώσεις ικανές να δημιουργήσουν τέτοιες προσδοκίες οι ακριβείς, ανεπιφύλακτες και συγκλίνουσες πληροφορίες που προέρχονται από έγκριτες και αξιόπιστες πηγές, όποια και αν είναι η μορφή υπό την οποία γνωστοποιούνται. Αντιθέτως, ουδείς μπορεί να επικαλεστεί παραβίαση της αρχής αυτής, αν η διοίκηση δεν του έχει δώσει συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις (απόφαση της 17ης Μαρτίου 2011, C-221/09, AJD Tuna, Συλλογή 2001, σ. I-1655, σκέψη 72 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

26 Ομοίως, όταν ένας προνοητικός και ενημερωμένος επιχειρηματίας είναι σε θέση να προβλέψει τη θέσπιση κοινοτικού μέτρου ικανού να βλάψει τα συμφέροντά του, δεν μπορεί να επικαλεστεί την αρχή αυτή μετά τη λήψη του εν λόγω μέτρου (βλ., υπό την έννοια αυτή, προμνησθείσες αποφάσεις Van de Bergh en Jurgens και Van Dijk Food Products (Lopik) κατά ΕΟΚ, σκέψη 44, και AJD Tuna, σκέψη 73).

27 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003 προέβλεπε ότι, δυνάμει της διαφοροποιήσεως, τα ποσά των άμεσων ενισχύσεων που χορηγούνται για ένα δεδομένο ημερολογιακό έτος στον γεωργό σε ένα δεδομένο κράτος μέλος μειώνονται κατ' έτος κατά 5 % όσον αφορά τα έτη 2009 έως 2012.

28 Όπως προέβλεπε η παράγραφος 2 του ιδίου άρθρου 10, τα ποσά που προκύπτουν από την εφαρμογή των μειώσεων αυτών έπρεπε να διατίθενται ως πρόσθετη κοινοτική στήριξη για μέτρα στο πλαίσιο του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης.

29 Κατ' εφαρμογήν, όμως, του κανονισμού 73/2009, ο οποίος κατάργησε και αντικατέστησε τον κανονισμό 1782/2003, τα ποσά άμεσων ενισχύσεων που χορηγούνται σε γεωργό για ένα συγκεκριμένο ημερολογιακό έτος και υπερβαίνουν τα 5 000 ευρώ μειώθηκαν περαιτέρω σε σχέση με τα ποσοστά που προέβλεπε το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003. Πράγματι, δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 73/2009, τα ποσά μειώθηκαν στο εξής σε 7 % για το έτος 2009, σε 8 % για το έτος 2010, σε 9 % για το έτος 2011 και σε 10 % για το έτος 2012.

30 Το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003 προέβλεπε χαμηλότερα ποσοστά μειώσεως των άμεσων ενισχύσεων για τα έτη 2009 έως 2012 από αυτά που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 73/2009, αλλ' οι αγρότες της Ένωσης δεν μπορούν να επικαλεστούν παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

31 Συγκεκριμένα, το άρθρο 30 του κανονισμού 1782/2003 προέβλεπε ότι τα αναφερόμενα στο παράρτημα Ι του κανονισμού αυτού καθεστώτα στήριξης εφαρμόζονταν «με την επιφύλαξη πιθανής αναθεώρησης ανά πάσα στιγμή, υπό το πρίσμα των εξελίξεων στην αγορά και την κατάσταση του προϋπολογισμού».

32 Ομοίως, η αιτιολογική σκέψη 22 του εν λόγω κανονισμού ανέφερε ότι «τα κοινά καθεστώτα στήριξης πρέπει να προσαρμόζονται στις εξελίξεις, εν ανάγκη εντός στενών χρονικών ορίων», και ότι «οι δικαιούχοι δεν δύνανται, συνεπώς, να επαφίενται στο γεγονός ότι οι συνθήκες στήριξης θα παραμείνουν αμετάβλητες και θα πρέπει να είναι έτοιμοι για πιθανή αναθεώρηση των καθεστώτων με βάση τις εξελίξεις στην αγορά.».

33 Επομένως, ένας συνετός και ενημερωμένος επιχειρηματίας ήταν σε θέση να προβλέψει ότι οι άμεσες ενισχύσεις βάσει των καθεστώτων εισοδηματικής στήριξης μπορούσαν να μειωθούν κατόπιν αναθεώρησης, σε συνάρτηση με την εξέλιξη των αγορών και της καταστάσεως του προϋπολογισμού.

34 Συναφώς, ο κανονισμός 73/2009 προέβη σε συμπληρωματική μείωση των άμεσων ενισχύσεων για τους λόγους που διατυπώνονται στις αιτιολογικές σκέψεις 9 και 10 του κανονισμού αυτού, ειδικότερα, λόγω του γεγονότος ότι, κατά το γράμμα της τελευταίας αυτής αιτιολογικής σκέψεως, «στις δημοσιονομικές προοπτικές για την περίοδο 2007-2013, δεν προβλέπονται οι αναγκαίοι χρηματοδοτικοί πόροι για την απαιτούμενη ενίσχυση της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης της Κοινότητας» και ότι, «επομένως, μεγάλο μέρος της αναγκαίας χρηματοδότησης θα πρέπει να κινητοποιηθεί με τη σταδιακή επιτάχυνση της μείωσης των άμεσων ενισχύσεων μέσω της διαφοροποίησης».

35 Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται στις προπαρασκευαστικές εργασίες του κανονισμού 1782/2003. Ειδικότερα υπενθυμίζει ότι η πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση καθεστώτων στήριξης των παραγωγών ορισμένων καλλιεργειών, την οποία υπέβαλε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 21 Ιανουαρίου 2003 [COM(2003) 23 τελικό, στο εξής: πρόταση κανονισμού], περιλάμβανε ένα άρθρο 10, παράγραφος 2, κατά το γράμμα του οποίου τα ποσοστά της παραγράφου 1 του ιδίου άρθρου μπορούσαν «να τροποποιηθούν σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 82, παράγραφος 2».

36 Εντούτοις, από το εν λόγω άρθρο 82, παράγραφος 2, της προτάσεως κανονισμού προκύπτει ότι η άσκηση των αρμοδιοτήτων εκτελέσεως για την τροποποίηση των ποσοστών μειώσεως των ποσών αμέσων ενισχύσεων είχε ανατεθεί στην Επιτροπή.

37 Όπως υπενθύμισε η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, το γεγονός ότι το άρθρο 10, παράγραφος 2, της προτάσεως κανονισμού δεν περιελήφθη στον κανονισμό 1782/2003 μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το Συμβούλιο επιφυλάχθηκε του δικαιώματος, δυνάμει του άρθρου 30 του κανονισμού αυτού, να τροποποιεί το ίδιο τα εν λόγω ποσοστά, χωρίς μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στην Επιτροπή για να προβαίνει σε τέτοιες τροποποιήσεις.

38 Συνεπώς, όπως ορθώς παρατηρούν η Ελληνική Κυβέρνηση, το Συμβούλιο και η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις τους, οι γεωργοί της Ένωσης δεν μπορούν να επικαλούνται την προστασία δικαιολογημένης εμπιστοσύνης για τη διατήρηση, για τα έτη 2009 έως 2012, των ποσοστών μειώσεως των αμέσων ενισχύσεων, όπως αυτά είχαν καθοριστεί στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003.

39 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι από την εξέταση αυτού δεν προέκυψε κανένα στοιχείο δυνάμενο να επηρεάσει το κύρος του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 73/2009 υπό το πρίσμα της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

40 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 73/2009, το οποίο ορίζει ότι οι προβλεπόμενες στην παράγραφο 1 του ιδίου άρθρου μειώσεις αυξάνονται κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες για τα ποσά που υπερβαίνουν τις 300 000 ευρώ, είναι έγκυρο υπό το πρίσμα της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων, όπου η ύπαρξη της διακρίσεως πρέπει να εκτιμάται σε σχέση, αφενός, με το μέγεθος των συγκεκριμένων εκμεταλλεύσεων και, αφετέρου, με τη νομική μορφή υπό την οποία η γεωργική δραστηριότητα ασκείται.

41 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων συγκαταλέγεται στις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, έκφρασή της δε αποτελεί, στον τομέα της γεωργίας, το άρθρο 40, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 23ης Μαρτίου 2006, C-535/03, Unitymark και North Sea Fishermen's Organisation, Συλλογή 2006, σ. I-2689, σκέψη 53, καθώς και της 2ας Σεπτεμβρίου 2010, C-453/08, Καρανικόλας κ.λπ., Συλλογή 2010, σ. I-7895, σκέψη 49).

42 Η αρχή αυτή επιβάλλει να μην αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο παρόμοιες καταστάσεις ούτε καθ' όμοιο τρόπο διαφορετικές καταστάσεις, εκτός εάν μια τέτοιου είδους αντιμετώπιση δικαιολογείται αντικειμενικώς (απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, C-313/04, Franz Egenberger, Συλλογή 2006, σ. I-6331, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

43 Κατόπιν, όσον αφορά την έκταση του ελέγχου της τηρήσεως αυτής της αρχής, πρέπει να υπομνηστεί ότι ο νομοθέτης της Ένωσης διαθέτει στον τομέα της γεωργίας ευρεία διακριτική ευχέρεια η οποία αντιστοιχεί στις πολιτικές ευθύνες που του αναθέτουν τα άρθρα 40 ΣΛΕΕ έως 43 ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια, ο έλεγχος του δικαστή πρέπει να περιορίζεται στην εξακρίβωση του αν το σχετικό μέτρο φέρει το στίγμα πρόδηλης πλάνης ή το στίγμα καταχρήσεως εξουσίας ή αν η αρχή που το έλαβε υπερέβη προδήλως τα όρια της διακριτικής της ευχέρειας (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση AJD Tuna, σκέψη 80).

44 Επομένως, στο Δικαστήριο απόκειται να εξετάσει, πρώτον, αν η διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των γεωργών ανάλογα με το μέγεθος της εκμεταλλευόμενης γεωργικής εκτάσεως, όπως προβλέπεται από το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 73/2009, μπορεί να δικαιολογείται για αντικειμενικούς λόγους που δεν είναι προδήλως δυσανάλογοι (βλ., υπό την έννοια αυτή, προμνησθείσα απόφαση Πολωνία κατά Επιτροπής, σκέψη 128).

45 Πρέπει να παρατηρηθεί συναφώς ότι, στην αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού 73/2009, το Συμβούλιο δικαιολογεί τις προβλεπόμενες στο εν λόγω άρθρο 7, παράγραφος 2, συμπληρωματικές μειώσεις υποστηρίζοντας ότι οι μεγάλοι δικαιούχοι δεν χρειάζονται το ίδιο επίπεδο στήριξης για να επιτευχθεί ο στόχος της εισοδηματικής στήριξης, και ότι, χάρη στις δυνατότητες προσαρμογής τους, αυτοί μπορούν ευκολότερα να λειτουργήσουν με χαμηλότερα επίπεδα στήριξης. Κατά το θεσμικό αυτό

όργανο, είναι επομένως δίκαιο να αναμένεται από τους γεωργούς που λαμβάνουν μεγάλα ποσά στήριξης να συμβάλλουν ιδιαίτερα στη χρηματοδότηση των μέτρων αγροτικής ανάπτυξης που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων.

46 Στο πλαίσιο του ελέγχου που ασκεί το Δικαστήριο υπό τις προϋποθέσεις που υπενθυμίζονται στις σκέψεις 43 και 44 της παρούσας αποφάσεως, τέτοιες εκτιμήσεις δεν είναι προδήλως απρόσφορες. Πράγματι, το Συμβούλιο μπορούσε να λάβει υπόψη ότι, λόγω των ειδικών χαρακτηριστικών των μεγάλων δικαιούχων, οι τελευταίοι βρίσκονται σε διαφορετική κατάσταση από εκείνη των άλλων γεωργών, πράγμα το οποίο επιτρέπει τη διαφορετική μεταχείρισή τους όσον αφορά τη διαφοροποίηση των άμεσων ενισχύσεων.

47 Επιπλέον, δεν απόκειται στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο αυτού του ελέγχου, να εξετάσει λεπτομερώς τα περιλαμβανόμενα στην περί παραπομπής απόφαση επιχειρήματα, τα οποία αντλούνται, μεταξύ άλλων, από τον μεγαλύτερο ανά εκτάριο αριθμό μισθωτών υποκειμένων στην υποχρεωτική ασφάλιση που απασχολούνται κανονικά από τους μεγάλους δικαιούχους, από το γεγονός ότι οι τελευταίοι χρησιμοποιούν τις περισσότερες φορές μόνιμο προσωπικό, καθώς και από τα όρια της προοδευτικής μειώσεως των δαπανών για τις εκμεταλλεύσεις μεγάλου μεγέθους ή ακόμη από τον ειδικό χαρακτήρα των δομών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στα Länder της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι τα στοιχεία αυτά είναι ακριβή, εντούτοις, αυτά αποτελούν μόνο στοιχεία μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της σφαιρικής εκτιμήσεως στην οποία όφειλε το Συμβούλιο να προβεί υπό την ιδιότητά του του νομοθέτη της Ένωσης, εξυπακούεται δε ότι το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει με τη δική του εκτίμηση αυτών των στοιχείων την εκτίμηση του νομοθέτη.

48 Δεύτερον, ως προς τη νομική μορφή υπό την οποία ασκείται η γεωργική δραστηριότητα, το αιτούν δικαστήριο τονίζει ότι οι γεωργικοί συνεταιρισμοί γερμανικού δικαίου συνιστούν «ομάδες», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α′, του κανονισμού 73/2009, αντίθετα προς τους αγρότες που οργανώνονται βάσει συμφωνιών λιγότερο δεσμευτικών από νομικής απόψεως. Επιπλέον, ο νομοθέτης της Ένωσης έχει απαλλάξει τις GAEC από την εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 73/2009.

49 Πρέπει να παρατηρηθεί συναφώς ότι το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 73/2009 δεν διακρίνει αναλόγως της νομικής μορφής υπό την οποία ασκείται η γεωργική δραστηριότητα.

50 Το άρθρο 2, στοιχείο α′, του κανονισμού 73/2009 αφορά κάθε «ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων, ανεξαρτήτως της νομικής ιδιότητας που αποδίδει το εθνικό δίκαιο στην ομάδα και τα μέλη της». Συνεπώς, αφ’ ης οι γεωργοί ασκούν τη δραστηριότητά τους στο πλαίσιο μιας τέτοιας «ομάδας», πρέπει να θεωρούνται ως ένας μόνο «γεωργός» κατά την έννοια του κανονισμού 73/2009.

51 Ειδικότερα ως προς τις GAEC, αρκεί η διαπίστωση ότι ούτε το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 73/2009 ούτε καμία άλλη διάταξη του κανονισμού αυτού κάνει μνεία τέτοιων ομάδων γαλλικού δικαίου. Η κατάσταση των τελευταίων αναφέρεται μόνο στη δήλωση της Επιτροπής που περιελήφθη στα πρακτικά του Συμβουλίου κατά την έκδοση του κανονισμού 73/2009, αναφερθείσα στη σκέψη 20 της παρούσας αποφάσεως. Στη δήλωση αυτή, η Επιτροπή υπενθύμισε ότι, κατ’ αυτήν, εκάστη των εκμεταλλεύσεων που αποτελεί μέρος μιας GAEC πρέπει να θεωρείται, στο πλαίσιο του μηχανισμού δημοσιονομικής πειθαρχίας, ως ένας μόνο φορέας εκμετάλλευσης ιδίως για την εφαρμογή του συμπληρωματικού ποσού ενίσχυσης που προβλέπεται σε περίπτωση διαφοροποίησης.

52 Κατά πάγια νομολογία, όμως, του Δικαστηρίου, η σχετική δήλωση δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για την ερμηνεία διατάξεως του παραγώγου δικαίου, εφόσον, όπως συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση, το περιεχόμενό της δεν απαντά στο κείμενο της επίδικης διάταξης και, επομένως, αυτή στερείται νομικής σημασίας (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 1991, C-292/89, Antonissen, Συλλογή 1991, σ. I-745, σκέψη 18, και της 19ης Δεκεμβρίου 2012, C-149/11, Leno Merken, σκέψη 46).

53 Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι από την εξέταση αυτού δεν προέκυψε κανένα στοιχείο δυνάμενο να επηρεάσει το κύρος του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 73/2009 υπό το πρίσμα της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

Επί των δικαστικών εξόδων

54 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Από την εξέταση του πρώτου ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο δυνάμενο να επηρεάσει το κύρος του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 73/2009 του Συμβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) 1290/2005, (ΕΚ) 247/2006, (ΕΚ) 378/2007, και για την κατάργηση του κανονισμού 1782/2003, υπό το πρίσμα της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.**

2) **Από την εξέταση του δευτέρου ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο δυνάμενο να επηρεάσει το κύρος του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 73/2009 υπό το πρίσμα της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων.**

(υπογραφές)